

Nazif Ekzen

2005 Bütçe Dengesi-Net Borçlanma:İç Borçlanma 2005 Yılında Ne İçin Kullanıldı.

Önce Başbakan daha sonra Maliye Bakanlığı 2005 Konsolide Bütçe yıllık uygulama sonuçlarını açıkladı.Son yirmi beş yıl(1980-2005) içinde bilinen en iyi gerçekleştirmelerden birisi.Sonuçları itibarıyla en iyilerden birisi olan 2005 Bütçe sonuçları gerçekçi mi ? Tartışmaya açık.2005 Bütçesinde yer alan harcama ve gelir tahminleri ile yıl sonundaki gerçekleştirmeleri arasında büyük farklılık var.**Tahmin ve gerçekleştirme arasındaki bu farklılık, Bütçeyi uygulayanlara 2005 yılı içinde “ iç borçlanma aracını” “dış borç ödemelerinde” kullanmak üzere önemli bir imkan yaratıyor.**

Gerçekleşme sonuçları; harcamalarda 2005 bütçe tahminine göre - %7.1 oranında daha düşük, gelirlerde ise %7 oranında daha yüksek bir gerçekleştirme olduğunu gösteriyor. 2005 Bütçe yasasında 29.1 katrilyon TL olarak tahmin edilen bütçe açığı ise 9.7 katrilyon olarak gerçekleşirken 2005 bütçesindeki bütçe açığı tahminine göre %67 oranında daha düşük gerçekleşiyor.

Bütçe dengesinde elde edilen sonuç; harcama ve gelir tahminlerine göre gerçekleştirmelerden ortaya çıkan sonuç, 2005 yılı Bütçe Açığı gerçekleştirilmesi ile 2005 yılı “Net İç Borçlanması” arasında büyük bir dengesizliğin olduğunu ortaya koyuyor.4749 sayılı Kamu Finansmanının Düzenlenmesi ve Borç Yönetimi Hakkında Kanun, Bütçenin Borçlanma limitini: Bütçe Başlangıç Ödenekleri ve Beklenen Gelir büyüklüğünden oluşan Bütçe Açığı kavramına göre tarif ediyor.Bütçenin finansmanı için yapılabilecek İç Borçlanmayı de bu Limitlerin içinde tutulmasını zorunlu kılıyor.Bu çerçevede,Bütçe başlangıç ödeneği-gelir tahmini farkı esasına göre oluşturulan borçlanma limiti (**limit “net borç kullanımı” anlamındadır.**) ancak %5 oranında aşılabiliyor.

Borçlanma Limiti = Bütçe Başlangıç Ödenekleri Toplamı – Tahmin Edilen Bütçe Geliri

2005 Bütçesinin uygulama biçimi sonuç olarak ortaya son derece ilginç bir denge çıkartmıştır.2005 yılı Bütçesi 9.7 katrilyon TL açık ile kapanırken,Hazine 2005 yılı Konsolide Bütçesinin finansmanı için vasanın tanımladığı iç borçlanma limitinin çok üzerinde net olarak 20.3 katrilyon TL borçlanmıştır(Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı İstatistikleri: 2005 Aralık sonu gerçekleştirme sonuçları).

Borçlanma limit Bütçe Başlangıç Ödeneği ve Gelir tahmini üzerinden işlediği için,Bütçe Başlangıç ödeneğinin yüksek tutulması buna karşılık harcamanın yıl sonunda düşük gerçekleştirilmesi ve gelir hedefinin düşük tutulması buna karşılık yıl sonunda yüksek gerçekleştirilmesi, bütçe açığının tahmini ötesinde düşük kalmasına yol açarken Bütçenin yıl içinde finansmanı için kullanılabilen İç Borçlanma limitinin yükseltilmesini sağlamıştır.

Tablo:1 2004-2005 Net İç Borçlanma (katrilyon TL)

	<u>Ana Para</u>	<u>Faiz</u>	<u>Toplam Geri Ödeme</u>	<u>Yeni Borçlanma</u>	<u>Net Borçlanma</u>	<u>Stok</u>
2004	<u>133,5</u>	50,1	183,5	<u>163,6</u>	<u>30,1</u>	224,5
2005	<u>135,2</u>	39,2	174,5	<u>155,5</u>	<u>20,3</u>	244,8

Hazine Müsteşarlığı,Kamu Finansmanı İstatistikleri,2005 Aralık

Hazinenin 2005 yılı sonu için verdiği İç Borç Geri Ödeme-Borçlanma-Net Borçlanma –Stok tablosu 2005 yılı içinde Konsolide Bütçe Finansmanı için “Net İç Borçlanmanın” 20.3 katrilyon TL olarak gerçekleştiğini göstermektedir.2005 yılı içinde toplam 135.2 katrilyon TL borç ödemesi gerçekleştirilirken 155.5 katrilyon TL tutarında yeni borçlanmaya gidilmiştir.Net olarak 20.3 katrilyon TL borçlanma yapılmıştır.

2005 yılı Bütçe Başlangıç Ödeneği ve Gelir Tahmini hesaplarına göre İç Borçlanma Limiti aşılmamıştır.Oysaki yıl sonu gerçekleşmesine göre Hazinenin Bütçe dengesinin finansmanı için borçlanma limit sadece 10.2 katrilyon TL olabilir.Oysa Hazinenin 2005 yılı içindeki Net Borçlanması 20.3 katrilyon TL olmuştur.

Tablo:2 2004-2005 Konsolide Bütçe Dengesi-İç Borçlanma (katrilyon TL)

	<u>2004</u>	<u>2005Bütçe Tahmin</u>	<u>2005Bütçe Gerçekleşme</u>
Harcama	141,0	155,6	144,6
Gelir	110,7	126,5	134,8
Bütçe Dengesi	- 30,3	- 29,1	- 9,7
Borçlanma Limiti (+ % 5)	32,0	30,6	10,2
<u>Gerçekleşen</u> <u>Net İç Borçlanma</u>	<u>30,1</u>		<u>20,3</u>

TBMM sahip olduğu ve İdareye devir etmediği bir yetki 1985 sonrasında olduğu gibi İdare tarafından kullanılmaya devam edilmektedir.Bu dengede 2006 yılı için verilmiş olan Merkezi Bütçe Ödeneklerinin ve gelir tahminlerinin gerçekçiliği görüldüğü gibi büyük önem taşımaktadır.

2005 yılı içinde Bütçe Finansman Gereğinin üzerindeki İç Borçlanma nerede kullanılmıştır ? Tahminimiz Hazinenin 2005 yılı dış borç ödemelerinde kullanılmıştır.